

„az a vállalat lesz sikeresebb, aki üzleti stratégiai kérdésként tekint a fenntarthatósági kihívásokra”

Interjú Veisz Ákossal

DOI: 10.14267/VILPOL2023.04.07

Interjú Veisz Ákossal, a BDO Magyarország ESG üzletág ügyvezetőjével.

A BDO a világ egyik legnagyobb nemzetközi lefedettségű könyvvizsgáló és professzionális tanácsadói hálózata, Magyarországon 32 éve van jelen. A Világpolitika és közgazdaságtan a BDO Magyarország ESG üzletágának ügyvezetőjével, Veisz Ákossal készített interjút az ESG és a compliance közötti összefüggésekről.

Világpolitika: *A BKIK a Budapesti Corvinus Egyetemen működő Ifjúsági Vállalkozásélénkítő Egyesülettel a CIPE támogatásával nagyszabású kutatást kezdett a kkv-k compliance tudatossága témakörében. A Te kutatási területed az ESG alkalmazás. Mit jelent az ESG és mi a kapcsolata a compliance-szel? Miért fontos egy kkv-nek, hogy foglalkozzon az ESG-vel?*

Veisz Ákos: Az ESG egy betűkombináció, ami három szó, az environment (környezet), a social (társadalom) és a governance (irányítás) szavaknak a rövidítése, amit magyarul a környezeti, társadalmi és vállalatirányítási fenntarthatóságra lehet lefordítani. Az ESG tulajdonképpen egy módszertan, egy gondolkodási keretrendszer arról, hogy a fenntarthatóság hogyan válik mérhetővé, értékelhetővé. Mivel a fenntarthatóság önmagában egy nagyon nehezen értelmezhető fogalom, szükség van egy egységes keretrendszerre annak érdekében, hogy össze lehessen hasonlítani vállalatok, illetve országok teljesítményét. Ezért jött létre tehát az ESG, ami egy viszonylag új – körülbelül másfél évtizedes múltra visszatekintő – fogalmi rendszer, és a már említett három dimenzió mentén foglalja össze azt, hogy mit is jelent a fenntarthatóság.

Miért kell a vállalatoknak ezzel foglalkozni? 2015-ben a párizsi klímacsúcs keretében az ENSZ országok megegyeztek abban, hogy lépéseket kell tenni a klímaváltozás megfékezésére, és a globális átlaghőmérséklet maximum másfél fokos emelkedésben történő limitálását tűzték ki célul. Annak érdekében, hogy ezt a növekedést ne haladjuk meg 2050-ig, számos intézkedésre van szükség az országok szintjén. Hogy egy hasonlattal éljek, az egészséges emberi test átlaghőmérséklete 36,5 fok. Ha ehhez hozzáadjuk a másfél fokot – ami nem tűnik olyan soknak – akkor az orvostudomány szerint is már egy lázállapotról beszélünk. Ha az ember nem tesz semmit a széndioxid-kibocsátás csökkentésének érdekében, akkor akár 2-3 fokos átlaghőmérséklet növekedéssel kell számolnunk, ami az analógiánkra levetítve egy 39-40 fokos lázállapotot jelentene, ami súlyos következményekkel jár az emberi szervezetre nézve. Ugyanígy súlyos változásokkal kell számolnunk az élővilág működését illetően is.

Ez egy vállalatnak két okból fontos. Az egyik, hogy a saját működését közvetlenül is érintheti a klímaváltozás. Gondoljunk egy mezőgazdasági, élelmiszeripari vállalatra, vagy akár egy turisztikai tevékenységet folytató vállalatra. Az idei nyár ismét a szélsőséges időjárásról szól, csak idén nem

az aszály a probléma, hanem a rengeteg víz, vihar, amit Európában is tapasztalhatunk. Ha kicsit délebbre megyünk, akkor az extrém meleg és az erdőtüzek okoznak problémát. Ezek mind közvetlen hatással vannak a vállalatok eszközeire, az eredménytermelő képességére, és így tovább. A másik hatás a minden bizonnyal jelentősen változó szabályozási környezet. Ez különösen azon iparágakban működő vállalatokat érinti, amelyek esetén jelentős a széndioxid kibocsátás – ezek tipikusan a termelő tevékenységet végző iparágak. Ideérttem az energetikát, a logisztikát, az építőipart, vagy akár a feldolgozóipar bizonyos ágazatait. Ezekben az ágazatokban olyan szabályozások várhatók globális, EU-s és magyar szinten is, ami drágábbá teszi a vállalatok működését, a magas károsanyag kibocsátás miatt. Egy vállalatnak tehát azért kell ezzel a témával foglalkoznia, mert üzleti működését a következő évtizedekben ezek a trendek és a szabályozások alapvetően fogják meghatározni.

Világpolitika: *Mi a tapasztalatod, a hazai kkv-k mennyire tudatosak különösen nemzetközi összehasonlításban ezen a területen? A térség más országaihoz képest mely területen van elmaradás és miben jobbak a hazai kkv-k? Az Európai Unió milyen eszközökkel fogja segíteni kkv-k tudatosítását ezen a téren, vagy ebben a politikában alapvetően a nagyvállalatokra fog támaszkodni?*

Veisz Ákos: A magyar vállalatok körében nagyon vegyes a kép, és azt látom, hogy alapvetően két meghatározó tényező van az ESG-tudatosság területén. Az egyik a szabályozás, a szabálykövetés kényszere, tehát a compliance. Az Európai Unió egy részletesen kidolgozott szabályrendszert fogadott el 2018-ban, amit sokatmondóan Green Deal-ként neveztek el, és ami egy zöld keretrendszer kidolgozását célozta meg. Ennek a szabályrendszernek nagyon sok következménye van a tekintetben, hogy a vállalatok miképpen jutnak majd forráshoz, milyen beszámolási kötelezettségeik lesznek, illetve a teljes értékláncukat vizsgálniuk kell bizonyos fenntarthatósági témákban. Ennek már van előszele egyes EU tagállamokban. Például Németországban már létezik egy beszállítói értéklánc törvény, ami azt mondja ki, hogy a német nagyvállalatnak a teljes értékláncán vizsgálnia kell bizonyos fenntarthatósági aspektusokat. Ezen törvény szerint elsősorban az emberi jogi tényező mentén vannak megfelelési követelmények. Vizsgálni kell például azt, hogy a munkavállalók milyen környezetben, milyen környezeti terhelés mellett dolgoznak, hiszen súlyosan károsító környezetben nyilván veszélyeztetve vannak.

Mivel Magyarország egyik elsőszámú külkereskedelmi partnere Németország, így számos magyar vállalatot – kkv-kat és nagyvállalatokat egyaránt – is érint a német nagyvállalatokra kirótt kötelezettség. A szabályozási környezet mellett tehát az üzleti partnerek elvárásai is ösztönözhetik az ESG-tudatosságot. Érzékelhető trend, hogy a nagyvállalatok, elsősorban a tőzsdei vállalatok számára nagyon fontos aspektussá vált az ESG, nemcsak a jogszabályi elvárások miatt, hanem azért is, mert a befektetőik is elvárják tőlük, hogy a fenntarthatósági szempontot komolyabban vegyék.

Ahogy említettem a magyar vállalatok vegyes képet mutatnak ESG-tudatosság terén. Vannak olyan vállalatok, akik felkészültebbek a változásokra, vannak olyan iparágak, ahol nagyon sok környezetvédelmi szabályzatnak kell már most megfelelni. De ez a téma a várható szigorodó szabályozói környezet miatt egyre mélyebben és egyre szélesebben érinti a vállalatok

tevékenységét, működését, és ebben a tekintetben azt gondolom, hogy nagyon sok teendő van még Magyarországon és a régióban is. A régióban dolgozó kollégák elmondása alapján látható, hogy nemcsak a hazai vállalatok esetében, hanem a régióban is érzékelhető tendencia, hogy mindenki a jogszabályi minimumra próbál törekedni. Én viszont azt gondolom, hogy az a vállalat lesz sikeresebb, aki inkább a stratégiai időhorizonton tekint ezekre a kihívásokra, ugyanis a nagyvállalati partnerek is így tekintenek ezekre a tendenciákra.

Az azért elmondható, hogy a fejlettebb tőkepiaccal rendelkező régiós országok – például Lengyelország – esetében talán több vállalat foglalkozik az ESG-vel, míg a délebbre, keletebbre fekvő régiós országok esetében ez kevésbé prioritás, és nehezebben is értelmezhető még ez a keretrendszer.

Összességében tehát nagyon sok teendő van. Úgy gondolom, hogy ez egy versenyképességi kihívás lesz a következő időszakban és nagyon komoly elvárásoknak kell megfelelnie a hazai vállalatoknak. A Magyar Nemzeti Bank készített egy kutatást, ami szerint körülbelül 50 000 milliárd forintnyi beruházás kell ahhoz, hogy a zöld átállás megvalósuljon a magyar gazdaságban a következő évtizedekben. Ez egy nagyon jelentős összeg, és azt feltételezem, hogy a környező országokban valószínűleg még nagyobb léptékű beruházási lehetőségek fognak nyílni ezen a területen.

Világpolitika: *A hazai cégeken belül látsz-e ágazati, korosztályi vagy méretbeli különbséget ebben a tudatosságban? Mi a fő korlátja a tudatosság növekedésének: tudáshiány, érdektelenség vagy egyszerűen nem marad idő ilyen problémákra? Látsz-e hálózatosodást a cégek között az ESG aktivitásban? Egyáltalán, mi lenne jobb ezen a területen, a verseny vagy a hálózatosodás a cégek között?*

Veisz Ákos: Én azt látom, hogy az ügyfeleink magánemberként értik és átélik azt, hogy a környezetváltozás kihívások elé állítja majd az emberiséget, sőt van e miatt aggodalom, ha más nem a gyermekek és unokák jövőjét féltik. Nehéz ugyan erről általánosságban beszélni, de mintha ez az átélés még nem fordult volna át feltétlenül a vállalatvezetői tudatosság szintjére. A vállalatvezetők még nem minden esetben realizálják a felelősségüket a fenntarthatóság biztosításában, amiben alapvető szerepe van a különböző gazdasági és állami szereplőknek – szabályozók, bankszektor, pénzügyi szektor, vállalatok – és ami együttműködést igényel ezen különböző szereplők között.

Azok a vállalatok, amelyek szabályozói kényszerrel, vevői vagy befektetői elvárással néznek szembe, elkezdtek ezzel a témával intenzíven foglalkozni. Azok a vállalatok viszont, amelyeket ilyesfajta külső kényszer nem ösztönöz, inkább a hatályos jogszabályi minimumra törekednek. Viszont – ahogy már említettem – a jogszabályi megfelelés hosszú távon nem lesz elegendő a versenyképesség megőrzéséhez, hanem szükség lenne az üzleti stratégiai gondolkodásra, a fenntarthatósági szempontok stratégiai megközelítésére.

Amikor a BDO keretén belül ügyfelekkel találkozunk, a találkozásunk első fél órája alapvetően szemléletformálásról szól. Elmagyarázzuk, hogy mi az ESG keretrendszer, és hogy hogyan érinti ez

a vállalat üzleti működését. Szerintem nagyon fontos, hogy megértsük, hogy az ESG és általában a fenntarthatóság, nem azonos a CSR szemlélettel. Nem arról van szó, hogy a vállalatok egy rajtuk kívülálló társadalmi kérdést felkarolnak, hanem egyrészt arról, hogy valós pénzügyi kockázatokkal fognak szembesülni a következő évtizedekben, és erre előre fel kell készülniük, másrészt pedig arról, hogy a vállalatok működése hatással van a környezetre, a társadalomra, és ezeket a hatásokat fel kell mérni, és megfelelően kezelni kell őket. Legyen szó károsanyagkibocsátásról, hulladéktermelésről, vízfelhasználásról, vagy akár arról, hogy a munkavállalókkal miként kell bánni – ami egy munkaerőkínálat-szegény környezetben kulcsfontosságú kérdés –, vagy az etikus vállalatműködésről, jogszabályi megfelelésről, saját normák betartásáról.

A vállalatok közötti hálózatosodás ezen a területen még nagyon kezdeti szinten működik, viszont az együttműködés fontos feltétele a fenntarthatóságnak, hiszen olyan kihívásoknak kell majd megfelelnünk, amik összefogást igényelnek. Rengeteg technológiai és innovációs feladat vár ránk a következő időszakban, és azt gondolom, hogy mind állami oldalról, mind oktatási oldalról, mind a vállalatok oldaláról nagyon szoros összefogásra lesz szükség ahhoz, hogy sikerrel vegyünk a kihívásokat. Szerintem ennek az útnak még nagyon az elején járunk.

Ami az iparági vagy generációs különbségeket illeti, alapvetően nehéz mintázatot találni. Az iparágak esetében talán könnyebb, hiszen egyes ágazatok már most jelentős környezetvédelmi szabályozás alá esnek, ilyen például a vegyipar, az energetika, vagy a logisztika. Azok a vállalatok szintén tudatosabbak, amelyek jelenleg is részt vesznek a széndioxid kvóta kereskedelemben, hiszen az ő esetükben üzleti relevanciája is van a tudatosságnak. Bizonyos fokú generációs eltérés is felfedezhető, azt gondolom, hogy a fiatalabb generáció talán nyitottabb erre. De alapvetően azt a már említett kettősséget látom minden generáció esetében, hogy magánszemélyként átérzik a helyzet súlyát nagyapaként vagy apaként, de amikor döntési helyzetben vannak, akkor ezt a sapkát talán még a legtöbbször félreteszik.

***Világpolitika:** Miben segíthet az állam, esetleg civil szervezetek, vagy az egyetemi szféra a szabályzatkövetés erősítésében? Mennyire hatékonyak a pénzügyi ösztönzők ezen a területen? Tanácsadói tapasztalatod alapján ez inkább oktatás vagy inkább szemléletformálás? Ez utóbbit hogyan lehet segíteni?*

Veisz Ákos: Az elsődleges és legfontosabb, amire vállalati oldalról szükség van, az a szemléletformálás, oktatás, képzés, figyelemfelhívás. Ahogy említettem, itt egy olyan folyamatról beszélünk, ami egy versenyképességi kérdés, ami nyilván állami oldalról is nagyon fontos kérdéskör Magyarország szintjén is, illetve tágabb értelemben az Európai Unió szintjén is. Ezen a fronton sok feladat van és sok feladat is lesz, hiszen ez egy olyan téma, amely kapcsán állandó a változás, új jogszabályok, új szabályozói elvárások, új piaci elvárások jelennek meg, így folyamatosan új fogalmakat kell megtanulnunk és új szempontokat integrálnunk. Ezen folyamat során végig fogni kell a vállalatok kezét, segíteni őket, különösen az érintett ágazatokban, és ez kamarai feladatként is értelmezhető.

Ami az oktatást illeti, azt gondolom, hogy nagyon nagy szükség lesz Magyarországon is olyan szakemberekre, akik szakértői a fenntarthatóság témájának. Ennek van jogszabályi oldala, környezetmérnöki oldala, innovációs oldala, és nagyon sok más szabályozói oldala. Azt látom, hogy jelentős szakértőhiány lesz a következő 1-2 éven belül, és erre mindenképpen érdemes az oktatásnak is felkészülnie. Szükség lesz arra, hogy olyan fiatalok kerüljenek ki az egyetemekről, akik tisztában vannak a fenntarthatósághoz kapcsolódó fogalmakkal, trendekkel, folyamatokkal és adott esetben a vállalatokkal jó együttműködésben már az egyetem alatt felkészülnek arra, hogy milyen feladataik is lesznek. Itt olyan szakmákról beszélünk, amik 3 évvel ezelőtt még nem léteztek, amire nyilván nehéz egy oktatási intézménynek reagálni, felkészülni, de azt gondolom, hogy a vállalati szférával együttműködve mégiscsak kezelni kell ezt a kihívást, hiszen ahogy említettem, nagyon komoly szakértőhiány lesz. És ez nemcsak Magyarországon, hanem azt gondolom, hogy világszerte kihívás, a diákoknak tehát jó lehetőség arra, hogy olyan területek szakértőivé váljanak idővel, amelyekben könnyen el tudnak helyezkedni a következő években, ráadásul pozitív hatást érhetnek el.

Köszönjük a beszélgetést!

Szabó Dorottya – Trautmann László

Az interjú a Center for International Private Enterprise (CIPE) támogatásával készült, aminek célja a demokrácia erősítése globálisan magánvállalkozásokon és piacorientált reformokon keresztül. Az interjú kizárólag az Ifjúsági Vállalkozásélénkítő Egyesület keretei között készült, az ebben leírtak nem szükségképpen egyeznek meg a CIPE álláspontjával.

This interview was prepared with support from the Center for International Private Enterprise (CIPE), whose mission is to strengthen democracy around the globe through private enterprise and market-oriented reform. The report was researched, prepared, and published exclusively by the IVE. These views do not necessarily reflect those of CIPE.